

Eko grönsaksodling

Nr 2 – Maj 2013

Eko-grönsaksodlingen ökar

Den ekologiska grönsaksodlingen har ökat stadigt i Sverige och omfattade cirka 900 hektar 2011. Det motsvarar nästan 12 procent av den totala grönsaksarealen.

Den ekologiska grönsaksodlingen domineras av Skåne med 250 hektar, följt av Gotland med 168 hektar. Båda länen har ökat sina arealer de senaste åren. Andra län med mycket ekologiska grönsaker är Västra Götaland med 139 hektar och Halland med 59 hektar. I övriga landet finns mindre än 40 hektar i varje län.

Trots en stor efterfrågan på närproducerade livsmedel märks ingen ökning av grönsaksodlingen i mellersta och norra Sverige.

Högst andel ekologisk grönsaksodling med över 70 procent ekologisk areal finns i Gävleborg, Västmanland, Västerbotten, Dalarna, Värmland och Jämtland. Skåne har lägst andel ekologisk grönsaksodling med 5 procent, följt av Östergötland och Norrbotten.

Den största grödan är morot, följt av rödbetor, vitkål och lök.

Läs mer om statistiken på Jordbruksverkets webbplats. Statistik om ekologiska arealer finns i skriften *Ekologisk växtodling 2011*.

Gödsling med bor och mangan

På lätta sandjordar med högt pH finns det ofta behov att tillföra extra mangan och bor. Bor kan tillföras både jorden och sprutas på bladen i flera grönsaksgrödor med mangan tillförs bladen.

Rotfrukter och kålväxter är särskilt känsliga för borbrist. Vid allvarlig borbrist drabbas plantans tillväxtpunkter som kan svartna och dö. På rotfrukter bildas hjärtröta och på kålväxter kan borbrist orsaka inre bruna rötor.

Borbrist uppträder främst på mullfattiga och lätta sandjordar med högt pH, speciellt vid torra och rikligt med kväve. Risk för brist kan uppstå när bortalet är under 0,5-1,0 mg per kg jord, beroende på lerhalt. Bor är utlakningskänsligt och kan inte förrådsgödas utan ska tillföras samma år som grönsakerna odlas.

Bor till bladen eller till jorden

Om man behöver tillföra mikronäringsämnen separat gör man det normalt som bladgödsling. I ekologisk odling rekommenderas ofta att bor ska tillföras jorden på våren, men i många grönsakskulturer kan bor tillföras även som bladgödsling.

Borbrist på kålrabbi odlad på sandjord med högt pH.

Danska undersökningar i morötter har visat att bor tas upp både i rötter och blad oavsett om bor tillförs jorden eller bladen. Det beror på att morötter innehåller mannitol, som gör att bor kan transporteras även nedåt i växtens floem. Det finns fler grönsaker som kan transportera bor både uppåt och nedåt i växten, till exempel kål, selleri, fänkål och sparris.

– I Danmark är det vanligast att bor sprutas på bladen, 2-3 gånger med Solubor, första gången när morötternas blast sluter raderna och sedan med tre veckors mellanrum, säger Lars Møller på GartneriRådgivningen. I Danmark är det inte vanligt att gödsla med bor till jorden på våren, men några ekologiska odlare blandar Solubor i flytgödsel före spridning.

– Det är bara lönt att gödsla med bor när bortalet är lågt, säger Jørn Nygaard Sørensen, Århus Universitet, Årslev. I Danmark får ekologiska odlare bara gödsla med bor om bortalet är under 0,4 mg per kg jord. I Sverige finns ingen motsvarande gräns, men man säger att det är risk för brist när bortalet är under 0,5-1,0 mg per kg jord.

Bor kan också bli skadligt när nivåerna blir för höga. Exempel på grödor som är känsliga för bor är gurka och bönor.

Mangan på lätta jordar

På lätta och mullrika jordar med högt pH där mangan fastläggs i jorden kan man behöva bladgödsla med mangan.

För andra mikronäringsämnen än bor och mangan räcker det normalt att man tillför stallgödsel och annat organiskt material om förhållandena i jorden är de rätta.

Inte för högt pH

Ofta rekommenderas att kalka jorden upp till pH 6,5 på lerjordar och pH 6 på lättare jordar. Det finns dock undersökningar som visar att när man odlar med organiska gödselmedel ökar risken för brist på flera mikronäringsämnen redan över pH 5.

Mer att läsa

Läs mer om mikronäring i Jordbruksverkets pärm Ekologisk odling av grönsaker på friland. Läs även skriften Gödselmedel för ekologisk odling 2013, som finns på Jordbruksverkets webbplats.

Mikronäring tillåtet

Mikronäringsämnen får tillföras separat i ekologisk odling. KRAV:s regler tillåter särskilda gödselmedel med mikronäringsämnen om behovet av mikronäringsämnen inte kan täckas med rimliga givror av andra tillåtna gödselmedel och om bristen är uppenbar. Läs mer om detaljerna i KRAV:s regler.

Växtskyddsinfo i mobilen

Växtskyddsinfo Trädgård är en e-tjänst och en app till smarta mobiler som hjälper odlare att hantera skadegörare och tillämpa integrerat växtskydd.

I Växtskyddsinfo Trädgård finns just nu 36 skadegörare fördelat på 15 olika grödor, bland annat morot, kål och sallat. Tjänsten kommer att byggas ut med fler skadegörare.

Växtskyddsmedel och dispenser

Det saknas fortfarande godkända växtskyddsmedel med såpa och olja för yrkesodling. Ansökningar om dispenser är dock inlämnade till Kemikalieinspektionen.

Numera måste alla växtskyddsmedel godkännas av Kemikalieinspektionen. LRF har skickat in en dispensansökan om växtskyddsprodukter med såpa och en ansökan om paraffinolja. Såpa och paraffinolja kan användas mot bladlöss, trips och kvalster. Paraffinolja har även effekt mot mjöldagg.

När beslutet kommer läggs information ut på Kemikalieinspektionens och Jordbruksverkets webbplatser.

Aktuella kurser och aktiviteter

Vill du bli yrkesmässig grönsaksodlare? Kurs i Värsås, mellan Skövde och Hjo, 21 maj. Teori och praktiska moment på ett ekologiskt grönsaksföretag med frilands- och växthusodling. Tema: Jord, gödsling, jordprov och växtföljd. Anmäl dig på www.kompass.lrf.se (kod 19128) eller till Marie Hanson, Hushållningssällskapet Väst, 0521-725525.

Borgeby fältdagar, 26-27 juni. Årets tema är Växtskydd. I år blir det fler utställare med teknik för grönsaksodling. Välkommen till Jordbruksverkets tält! Läs mer på www.borgebyfaltdagar.se.

Studieresa till England, 11-15 augusti.

Jordbruksverket ordnar en resa med inriktning på ekologisk grönsaksodling i tunnlår, på friland och i växthus. Vi besöker bland annat Iain Tolhurst, en ikon, som visar grönsaksodlingarna och olika åtgärder för att öka den biologiska mångfalden. Det blir även besök på Wight Salads, på Isle of Wight, med 26 hektar växthus med ekologiska tomater. De producerar mer än hälften av Storbritanniens ekologiska tomater. Vi besöker även företag med småskalig odling och intressant marknadsföring. Mer information kommer senare. Kontakta Johan Ascard, johan.ascard@jordbruksverket.se.

Fältvandring om ekologisk odling av pepparrot och andra grönsaker, Fjärås, 20 augusti kl. 18.30. Hos Margaretha och Mikael Jonsson, "Pepparrotten". Vi tittar även på insektsnät i kål, svart markväv i squash och pumpor samt gödsling med kalium. Anmäl dig på www.kompass.lrf.se eller till Länsstyrelsen Halland, 035-13 20 00. Kontakta Barbro Kindt 035-13 20 59 eller Pauliina Jonsson, Växa, 010-471 03 32.

Nyhetsbrevet Ekogrönsaksodling ges ut av Jordbruksverket i samarbete med Hushållningssällskapet Väst.

Nyhetsbrevet är gratis. För att få det via e-post, anmäl dig på www.jordbruksverket.se/ekogronsaksbrev

Odlare kan även få pappersversionen, kontakta då Hushållningssällskapet Väst, se adress nedan.

Redaktion:
Johan Ascard, Jordbruksverket, Alnarp
tfn 040-41 52 87, e-post: johan.ascard@jordbruksverket.se

Marie Hanson, Hushållningssällskapet Väst
tfn 0521-72 55 25, e-post: marie.hanson@hush.se

Europiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

